

11.5.2021

Ohjeita lasten välisten seksuaalitalanteiden selvittämiseen

Lasten välisistä seksuaalitalanteista

Lasten väliset seksuaalissävyytteiset leikit ovat varsin yleisiä, eikä niistä tarvitse useinkaan olla huolissaan. Aikuisen rauhallinen suhtautuminen on keskeistä, sillä se viestii myös lapsille sitä, miten suhtautua asiaan. Lasten seksuaalisuus kuuluu keskeisesti heidän kehitykseensä ja on luonnollista, että jo pieni lapsi on kiinnostunut omasta ja muiden kehoista, sekä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

Silloinkin, kun lasten välinen leikki herättää huolen, on syytä huomioida, ettei käytöksen perusteella voida tehdä johtopäätöksiä lapseen kohdistuneesta hyväksikäytöstä. Seksualisoituneen käytöksen taustalla voi olla muita yleisempiä kuormitustekijöitä lapsen elämässä, mahdollista altistumista ikätasoon sopimattomalle materiaalille tai esimerkiksi isommilta lapsilta oppimista.

Milloin voi olla syytä huolestua?

- Lasten välinen tilanne sisältää selvästi ikätasosta poikkeavaa seksuaalista tietämystä ja käyttäytymistä
- Tilanteessa mukana olleiden lasten iässä tai kehitystasossa on selvää eroa
- Leikkiin on liittynyt painostamista tai pakottamista
- Leikki on pakonomaista, tuskaista tai vihaista, eikä ohjaudu aikuisen rajaamisella
- Lapsi on itse järkyttynyt tapahtumasta

Konsultoi tarvittaessa poliisia, sosiaalitoimea tai lasten oikeuspsykiatrian yksikköä (050 562 7886). Huomioi lastensuojelulain 25 § mukaiset ilmoitusvelvollisuutesi, mikäli sinulla herää huoli lapsista. Huomioi ilmoituksessa kaikki tilanteessa mukana olleet lapset!

Huolestuttavien seksuaalitalanteiden selvittäminen

Laatikaa eri toimijoiden kesken yhteinen suunnitelma siitä, miten tilanteessa edetään:

- onko lasten kanssa mahdollista keskustella tilanteesta (onko poliisitutkinta poissuljettu)
- kuka lasten kanssa keskustelelee ja milloin
- mitä lapselta on tärkeä selvittää ja miten informoida lasta jatkosuunnitelmasta
- kuka keskustelelee lasten huoltajien kanssa ja milloin
- mitä huoltajilta on tärkeä selvittää
- onko lapsi turvassa, eli voiko häntä esimerkiksi jättää jatkossa kahden toisen osapuolen kanssa, jos tilanne on tapahtunut perheen sisällä, ja miten estää tilanteet jatkossa
- huomioitava lasten ja huoltajien tuen tarve

Lapsen kanssa keskusteleminen

Keskustele lasten kanssa aina erikseen, rauhallisessa tilanteessa. Käytä avoimia kysymyksiä ja vältä tekemästä omia tulkintoja. Mikäli lapsi kertoo sinulle jotain huolestuttavaa, kirjaa tapahtuma tarkasti: mitä kysymyksiä itse olet esittänyt ja mitä lapsi sanotarkasti kertoi. Lapsen kanssa keskusteleminen voi olla helpompaa, mikäli toinen aikuinen on tilanteessa kirjaamassa keskustelua.

11.5.2021

Aloita keskustelu kertomalla lapselle, miksi keskustele hänen kanssaan. On tärkeää välttää syylistä lasta ja tuoda esiin sitä, miten haluat vain selvittää tapahtunutta. Käytä lapsen itse käyttämiä sanoja.

esim: ”Olen kuullut, että täällä koulussa oli jokin tilanne sinun ja x:n välillä. Opettaja oli löytänyt teidät pukuhuoneesta. Minun olisi tärkeää kuulla, että mitä tilanteessa oikein tapahtui.” tai ”Haluaisin vielä jutella siitä, kun kerroit minulle, että leikitte x:n kanssa nuolemisleikkiä. Kerro minulle vielä mitä tilanteessa oikein tapahtui?”

Tilanteen selvittämiseksi voidaan jatkaa käyttämällä esimerkiksi seuraavia kysymyksiä, täydentäen lapsen omilla ilmaisuilla:

Mistä sinulle / teille tuli mieleen _____ / leikkiä sellaista / tehdä niin?

Mistä sait tietää, että sellaista voisi leikkiä / niin voisi tehdä?

Miltä se (leikki/tilanne/tapahtunut) sinusta tuntui?

Mitä ajattelet siitä nyt?

Keskeistä voi olla selvittää, onko tilanteita ollut aiemmin joko samojen lasten tai muiden välillä:

Oletko koskaan aiemmin tehnyt x:n kanssa tällaista?

Onko x tehnyt koskaan aiemmin mitään samanlaista?

Oletko muiden kanssa leikkinyt tällaisia / tehnyt jotain samanlaista?

Keskustelussa on hyvä käydä läpi turvataitokasvatusta (ks. alhaalta linkit), omia ja toisten rajoja ja niiden kunnioittamista. Joissain tilanteissa voi olla tarpeen käydä lapsen kanssa yksi tai useampi keskustelu siitä, miten hänen toimintansa ei ole hyväksyttävää, jos tilanne on esimerkiksi sisältänyt toisen lapsen pakottamista tai lasten välinen kehitysero on suuri.

Päätä keskustelu kertomalla lapselle hänen ikätasonsa ja yhteisesti sovitun perusteella, mitä seuraavaksi tapahtuu, esim. jäävätkö aikuiset vielä selvittämään asiaa. Voit myös todeta lapselle, että on hyvä, että hän auttoi selvittämään asiaa (jos näin on).

Lapsen kanssa keskustelun jälkeen

Mikäli sinulle jää vielä huoli lapsen kanssa keskustelun jälkeen tai tulee esiin uutta tietoa, on hyvä konsultoida uudelleen poliisia. Ole myös tarvittaessa uudelleen yhteydessä lastensuojeluun ja laatikaa jatko-suunnitelma toimijoiden kesken, miten ja milloin asiasta voi keskustella vanhempien kanssa.

Ohjeistuksen laatija:

Lasten oikeuspsykiatrian yksikkö, Tays

Konsultaatiopuhelin viranomaisille klo 9-15: 050 562 7886

Lisätietoa aiheesta saat:

Väestöliitto: Lasten kehotunnekasvatus